

Список використаних джерел:

Council Directive 2009/119/EC of 14 September 2009 imposing an obligation on Member States to maintain minimum stocks of crude oil and/or petroleum products [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0119&from=EN> (Дата звернення 10.04.2019).

Regulation (EU) no 994/2010 of the European Parliament and of the Council of 20 October 2010 concerning measures to safeguard security of gas supply and repealing Council Directive 2004/67/EC. URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:295:0001:0022:EN:PDF> (дата звернення 10.04.2018).

Сучасний стан, проблеми і перспективи створення в Україні нафтового та енергетичного резервів : аналіт. доповідь / [Дудкін О. М., Мінєв А. Н., Міцай О. та ін.] ; за заг. ред. Г. Л. Рябцева та О. М. Суходолі. – К. : НІСД, 2018. – 160 с.

Дудкін О.М. Щодо необхідності створення стратегічних резервів нафти, нафтопродуктів та природного газу. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права: серія економічна [зб. наук. пр. / гол. ред. Ф.В. Горбонос]. – Львів: ЛІГА-ПРЕС, 2017. Вип. 17. 200 с.

Дудкін О.М. Чинники та ризики створення нафтогазових резервів національної економіки України. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2018. №5. С. 96-105.

У 2017 році зросла залежність України від імпорту енергоресурсів, [електронний ресурс] / назва з екрану – Режим доступу: <http://ua-energy.org/uk/posts/u-2017-rotsi-zrosla-zalezhnist-ukrainy-vid-importu-enerhoresursiv> (дата звернення 10.04.2018).

УДК: 331.5.(477)

НЕЗАЙНЯТИСТЬ НАСЕЛЕННЯ ЯК КРИТЕРІЙ ОЦІНКИ СТАНУ РЕГІОНАЛЬНОГО РИНКУ ПРАЦІ

Г.О. Зелінська

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
e-mail: zelinska_haluna@i.ua*

Трансформаційні перетворення, які відбуваються в економіці України, зокрема ті, що стосується соціально-трудової сфери, потребують всестороннього дослідження та вивчення. Безробіття населення, значні масштаби бідності стали характерними рисами національного та регіональних ринків праці.

Івано-Франківщина, як і більшість регіонів України, переважно орієнтуючись на традиційні ресурси та шляхи використання економічного потенціалу, практично не використовує інноваційну складову економічного

зростання, яка переважає у економіці, де основним ресурсом виступають знання. Реалії сьогодення доводять, що освіта та наука здатні забезпечити економічний поступ вперед, створювати нові робочі місця, що сприятиме залученню незайнятого населення у процес трудовикористання.

Кардинальні зміни, яких зазнає ринок праці регіону, віддзеркалюються на структурі зайнятості населення. Стрімкий розвиток інноваційних технологій, в першу чергу, інформаційно-комунікаційних, супроводжується зростанням вимог до рівня кваліфікації робочої сили, якості та мобільності трудових ресурсів. Постійна трансформація ринкоутворюючих підприємств (серед яких: УМГ «Прикарпаттрансгаз», ПАТ «Прикарпаттяобленерго, Бурштинська ТЕС тощо) потребують більш високої продуктивності праці, що, безумовно, призводить до зменшення кількості зайнятих осіб, поглиблення диференціації заробітної плати, і як наслідок – посилення міграційних процесів. Зростає дисбаланс між попитом та пропозицією робочої сили.

Аналіз структури зайнятості населення показав, що основні тенденції її розвитку лежать, в основному, у площині державної політики у соціально-трудовій сфері. Можемо стверджувати, що за останні роки на ринку праці Івано-Франківщини спостерігаються регресивні зрушення якості та структури зайнятості, про що свідчить розвиток таких процесів як: нераціональність структури зайнятості; зростання прихованого безробіття; погіршення професійно-кваліфікаційної структури зайнятих; зниження вартості робочої сили, що негативно впливає на мотиваційний характер розвитку людських ресурсів; обмеження можливості для працевлаштування найбільш незахищених соціальних груп: жінок, молоді, інвалідів, осіб передпенсійного віку [1, с.10].

За даними офіційної служби державної статистики в Івано-Франківській області за 2014-2017 роки найбільшу частку у структурі причин незайнятості становлять: вивільнення за власним бажанням, не працевлаштовані після закінчення закладів вищої освіти, вивільнені з економічних причин.

Упродовж усіх років незалежності великою проблемою для України, і зокрема Івано-Франківської області, стало питання працевлаштування молодих людей, які тільки-но закінчили заклади вищої освіти і завтра вийдуть на ринок праці України. Ситуація не покращується і сьогодні, тисячі молодих людей виїжджають за кордон у пошуках кращого життя та самореалізації.

Найбільшу частку у загальній кількості громадян не зайнятих трудовою діяльністю займають жінки У 2014 р. їх частка становила близько 61%, а у 2017 р. вона зменшилась до рівня 51%. Зменшення частки жінок у загальній кількості осіб не зайнятих трудовою діяльністю пояснюється, перш за все тим, що складна економічна ситуація в області, рівень безробіття та правова недосконалість захисту жінок нашої держави, призводять до збільшення пропозицій українським жінкам працювати за кордоном. Жінки мають значно менший доступ до системи підвищення кваліфікації, ніж чоловіки, що знижує їх конкурентоспроможність на ринку праці. Отже, прихована трудова дискримінація жінок виявляється ще на стадії їх прийняття на роботу.

Найбільш вираженою формою гендерної нерівності у сфері зайнятості є гендерна професійна сегрегація, негативним проявом якої є те, що жінки переважають у тих секторах економіки, де оплата праці є нижчою. Вони займають близько 80% робочих місць в освіті, охороні здоров'я і соціальній сфері, приблизно стільки ж місць у готельному та ресторанному бізнесі, більше половини місць в оптовій та роздрібній торгівлі, у сфері фінансових послуг. Чоловіки переважають у промисловості, сільському господарстві, у секторі державного управління і бізнесі.

Опитування роботодавців в області показало, що одна з основних стратегій економічного виживання пов'язується в їхньому уявленні з проведенням жорсткої кадрової політики. Роботодавці, а особливо власники приватних підприємств, діючи у жорсткому ринковому конкурентному середовищі, вважають, що з жінками пов'язані більш високі витрати через тимчасове звільнення у зв'язку із вагітністю або з хворобою дитини, право жінки на скорочений робочий день, тощо. Це означає відмову від використання жіночої праці на робочих місцях, де вона може бути замінена чоловічою [2]. Гендерна професійна сегрегація посилюється ще й тим, що збільшення обсягу "материнських" соціальних пільг і гарантій для жінок зачіпає економічні інтереси роботодавців. Тому виникає парадоксальна ситуація, коли посилення соціальної захищеності жінки як матері, зводить нанівець гарантії її прав як працівника. Жіноча робоча сила, що одержала високий соціальний захист із погляду охорони материнства, виявилася витісненою у напівмаргінальний сектор ринку праці, у галузь нерегламентованої і напівофіційної зайнятості [там же].

Разом з тим, загострилася проблема зайнятості чоловіків. За даними обласного центру зайнятості у 2017 р. частка чоловіків у загальній кількості громадян не зайнятих трудовою діяльністю склала 49%. Серед чоловіків, які не зайняті трудовою діяльністю за професійним критерієм у 2014 р. чоловіки, які займали робітничі місця становили – 22,15%, чоловіки які займали посади службовців 6,57 %, чоловіки без професій – 10,3%. У 2017 р. спостерігається збільшення частки чоловіків які займали робітничі професії і чоловіків, які займали посади службовців до рівня 33,84% і 10,47% відповідно, натомість зменшилась частка чоловіків без професії до рівня 4,47% [3]. Це свідчить про те, що незважаючи на переваги, які надаються роботодавцями чоловікам при працевлаштуванні, зменшення загального попиту на ринку праці суттєво вплинуло на збільшення чисельності осіб чоловічої статі, які не зайняті трудовою діяльністю.

Серед молоді досить поширеною є тіньова зайнятість, що не сприяє ефективному розвитку регіонального ринку праці. Цей сегмент формується високий рівень безробіття і його реальні обсяги перевищують офіційні дані. Для життєвого циклу молодих людей характерні дві фази – довиробнича і початок трудової діяльності. Молодь, як правило, проходить через дві критичні точки – «шок першого працевлаштування», «шок першої зміни праці».

Враховуючи зміни демоекономічного розвитку України, де чітко простежується тенденція постаріння трудоактивного населення, зростання у його складі осіб пенсійного віку, такий стан викликає особливе занепокоєння. Адже із сфери виробництва випадає контингент працівників найвищої професійної кваліфікації та мобільності, орієнтованих на досягнення світової цивілізації і не обтяжених старими стереотипами мислення. Неможливість влаштуватися на роботу відповідно до отриманої професії не тільки негативно впливає на психологічний стан особи, але й дає відчутний поштовх до еміграції. Орієнтація молодих людей на виїзд за межі країни засвідчує, що вони не вірять різноманітним заходам, які проводяться з боку держави на підтримку власного товаровиробника і появу нових робочих місць на місцевому ринку праці. Відсутність механізму залучення випускників середніх і вищих закладів освіти до праці в регіоні призводить до нераціонального використання наявної робочої сили.

Наступною за значимістю є частка осіб передпенсійного віку, що не зайняті трудовою діяльністю, яка у 2014 р. становили 5,5% загальної чисельності незайнятих осіб, а у 2017 р. їх частка зросла до рівня майже 11%

Таке зростання цього показника вказує на те, що особи передпенсійного віку зазнають дискримінації з боку роботодавців. При прийнятті на роботу роботодавці переважно надають перевагу особам віком від 25 до 45 років і вказують вік, як особливу вимогу в оголошенні про вільні вакансії.

Отже, аналіз незайнятості населення на регіональному ринку праці показав необхідність в проведенні більш ефективних трансформацій у економіці. Такі перетворення повинні відповідати потребам інноваційної економіки, в основі якої задіяні знання – ресурс, який здатний забезпечити вихід України з соціальної кризи. В найближчому майбутньому необхідно ліквідувати регресивні тенденції в процесі економічної трансформації такі як: перевагу сировинних і матеріалообробних галузей та низький обсяг виробництва продукції кінцевого споживання; відсутність ефективної політики регулювання процесів, що відбуваються на ринку праці держави та в економіці регіону.

Список використаних джерел

Романюк М. Д. Економіка регіону : сучасні тенденції та особливості розвитку в контексті соціальних пріоритетів / М. Д. Романюк // Вісник Прикарпатського університету. Економіка. – Івано-Франківськ : Плай. – 2012. Вип. 9. – С. 3–10.

Аналітичні та статистичні дані Івано-Франківського регіонального центру зайнятості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifcz.gov.ua/if/control/uk/statdatacatalog/list>.

Економіка регіонів у 2017 році: нові реалії і можливості в умовах започаткованих реформ: аналітична доповідь [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Shevchenko_03_11_15-927cc.pdf